

УДК: 378.04:796:37.015.31:613:304

DOI <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2022.80.278222>

ОЛЕНА СОГОКОНЬ

ORCID:

<https://orcid.org/0000-0001-9442-6616>

(Полтава)

Place of work: Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University

Country: Ukraine

E-mail: elena.sogokon@gmail.com

ОЛЕКСАНДР ДОНЕЦЬ

ORCID:

<https://orcid.org/.0000-0002-6265-8508>

(Полтава)

Place of work: Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University

Country: Ukraine

E-mail: donec84@ukr.net

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

У статті проаналізовано професійну підготовку майбутніх фахівців фізичної культури, яким необхідно засвоїти педагогічні, здоров'яформувальні, здоров'язбережувальні технології для науково обґрунтованого та оздоровчого забезпечення навчально-виховного процесу. В умовах сучасної антропоцентричної парадигми освіти здобувачі вищої освіти повинні зробити навчальний процес здоров'язбережувальним, оволодіти професійною здоров'язбережувальною компетентністю, що проявляється в усвідомленні важливості здоров'я, сприянні збереженню та зміцненню здоров'я учнів, в уміннях фахівця фізичної культури використовувати здоров'язбережувальні технології в освітній системі, здатності організувати й регулювати здоров'язбережувальну діяльність в навчальному закладі.

В данному дослідженні розроблені критерії оцінювання здоров'язбережувальної компетентності фахівця фізичної культури. Ми запропонували визначення здоров'язбережувальної компетентності, яка розглядається, як інтегральна, динамічна риса особистості, що має складну системну організацію та характеризується здатністю організувати свою здоров'язбережувальну діяльність, таким чином, щоб протидіяти впливам, поглядам і переконанням, що суперечать внутрішнім установкам, вміти адекватно оцінювати свою професійну діяльність та поведінку учнів, реалізувати власні здоров'язбережувальні позиції, виходячи з особисто усвідомлених моральних норм і принципів. У статті нами визначені та проаналізовані взаємопов'язані компоненти здоров'язбережувальної компетентності: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, інформаційний, технологічний та рефлексивний, які забезпечать готовність майбутнього фахівця фізичної культури до збереження і зміцнення здоров'я учнів, а головне визначать оптимальні прийоми, форми та методи здоров'язбережувальної діяльності.

Досвід спостереження за навчальною діяльністю студентів Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка свідчить, що найкращими методами отримання педагогічних даних за цими компонентами виступають: а) результати вирішення спеціально поставлених валеологічних завдань; б) вміння аналізувати та давати самооцінку процесу і результатам діяльності; в) відсутність напруженості при виконанні типових для майбутнього учителя фізичної культури завдань: манера, стиль, що пов'язані з потребою в підвищеній зосередженості, напрузі, затраті енергії та часу.

Ми рекомендуємо використовувати різні підходи до здоров'язбереження: дидактичний, подієвий, проблемний та індивідуальний, які допоможуть створити здоров'язбережувальне середовище в навчальних закладах; сформують навички

здорового способу життя; покращать фізкультурно-оздоровчу роботу; здійснять моніторинг і динамічне спостереження за станом здоров'я дітей тощо. Нами визначені показники здоров'язбережувальної компетентності майбутнього фахівця, що являють собою процес становлення здоров'язбережувальної особистості, формування професійних компетенцій, які є передумовою успішної майбутньої професійної діяльності у сучасних умовах.

Її змістовою основою має стати особистісно-зорієнтоване навчання та компетентнісна освітня парадигма розвитку майбутніх професіоналів. Цей процес вимагає модернізації української професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до європейської системи підготовки зазначених фахівців.

Ключові слова: інтеграційна система, здоров'я, здоров'язбережувальна компетентність, фахівець, фізична культура.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Докорінні зміни в соціально-економічному, духовному розвитку держави, формування інформаційно-технологічного суспільства потребують підготовки вчителя нової генерації. Реалізація цього стратегічного завдання зумовлена також глибинними змінами в системі й структурі загальної середньої освіти та необхідністю входження національної освіти в європейський освітній простір.

Професійна підготовка майбутніх учителів є цілісною багатокомпонентною системою, що спрямована на формування всебічно розвиненого фахівця, який повинен володіти педагогічними, здоров'яформувальними, здоров'язберігальними технологіями для науково обґрунтованого та оздоровчого забезпечення навчально-виховного процесу.

Сучасна антропоцентрична парадигма освіти передбачає набуття обов'язкових для здобувачів вищої освіти компетентностей, детермінованих вимогами суспільства, зокрема уміння застосовувати новітні досягнення науки, розвивати потребу й здатність навчатися впродовж життя, вдосконалювати комунікативну компетентність тощо. Необхідною умовою досягнення вищезазначених компетентностей є високий чи достатній валеологічний стан майбутнього фахівця. На нашу думку, система професійної підготовки фахівців у галузі фізичної культури і спорту педагогічних ЗВО повинна передбачати досконале вивчення комплексу медико-біологічних дисциплін, серед яких вагоме місце займають дисципліни, що формують високий рівень здоров'я, навички здорового способу життя, здійснюють моніторинг показників індивідуального здоров'я і проводять відповідні психолого-педагогічні, корегувальні, реабілітаційні заходи з метою забезпечення успішності навчальної діяльності та поліпшення якості життя суб'єктів освітнього середовища.

Необхідність формування професійної здоров'язбережувальної компетентності фахівця фізичної культури набуває великого значення в умовах модернізації освіти. Здоров'язбережувальна компетентність – є складовою частиною культури здоров'я, а отже, і загальної культури особистості, що передбачає не тільки медично-валеологічну інформативність, але й застосування набутих знань на практиці, володіння методиками зміцнення здоров'я і запобігання захворюванням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні трактування аспектів здоров'язбережувальної підготовки висвітлювали такі науковці:

Т. Андрющенко, А. Бабенко, В. Бабич, В. Бобрицька, Д. Воронін, М. Гриньова, В. Горащук, Т. Денисовець, О. Дубогай, О. Іванова, О. Кучай, Л. Кравченко, О. Момот; розробці моделей фахівців фізичної культури зі здоров'язбережувальним компонентом присвятили свої роботи: І. Анохіна, В. Бабич, В. Білокур, Н. Бишевець, В. Бобрицька, О. Ващенко, Е. Вільчковський, В. Зданюк, О. Іщук, О. Кучай, А. Міненко, О. Овчарук, В. Омеляненко, О. Пометун, Л. Рибалко, О. Солтис, Л. Сущенко, П. Хоменко та інші.

В умовах сьогодення здоров'язбережувальна складова частина навчання безпосередньо пов'язана з формуванням відповідних компетенцій майбутнього фахівця. Ми підтримуємо думку М. Гриньової (Гриньова, Кононец, Дяченко-Богун, Рибалко, 2019, с. 183), яка вважає, що здоров'язбережувальна компетентність полягає у збереженні всіх складників власного здоров'я та здоров'я оточення й уключає відповідні життєві навички, що сприяють фізичному, соціальному, духовному та психічному здоров'ю. Л. Сущенко (Сущенко, Криштанович, 2021, с. 83) визначає здоров'язбережувальну компетентність, як готовність майбутнього вчителя до збереження та зміцнення фізичного, психічного та духовного здоров'я учнів; досліджує та визначає завдання, пов'язані з підтримкою, зміцненням та збереженням здоров'я, не тільки свого, але й оточуючих.

Мета статті: теоретично обґрунтувати проблему формування здоров'язбережувальної компетентності майбутнього фахівця фізичної культури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ми підтримуємо думку сучасних учених (Андрющенко, 2012, с. 24; Сущенко, Криштанович, 2021, с. 84; Хоменко, 2012, с. 238), що здоров'язбережувальна компетентність, передбачає не тільки медико-валеологічну інформованість, але й застосування здобутих знань на практиці, володіння методиками зміцнення здоров'я і запобігання захворюванням.

Невід'ємним компонентом здоров'язбережувальної компетентності є формування у студентів спрямованості мислення на збереження й зміцнення здоров'я, вона проявляється в усвідомленні важливості здоров'я, сприянні збереженню та зміцненню здоров'я студентів в навчальній і в позанавчальній діяльності, в уміннях фахівця використовувати здоров'язбережувальні технології в освітній системі, здатності організувати й регулювати свою здоров'язбережувальну діяльність та реалізовувати власні здоров'язбережувальні позиції, виходячи з особисто усвідомлених моральних норм і принципів.

Ми пропонуємо розглядати здоров'язбережувальну компетентність, як інтегральну, динамічну рису особистості, що має складну системну організацію та характеризується здатністю організувати свою здоров'язбережувальну діяльність, таким чином, щоб протидіяти впливам, поглядам і переконанням, що суперечать внутрішнім установкам, вміти адекватно оцінювати свою поведінку та поведінку учнів, реалізовувати власні здоров'язберігальні позиції, виходячи з особисто усвідомлених моральних норм і принципів. Здоров'язбережувальна компетентність уключає надання учням ґрунтовних знань про здоров'я й способи його збереження та зміцнення, готовність до фізкультурно-оздоровчої роботи, сприяє формуванню потреби та мотивації школярів у здоровому способі життя, що є небезпідставною ознакою професійної компетентності вчителів фізичної культури.

На нашу думку, здоров'язбережувальна компетентність уключає безліч взаємопов'язаних складників, серед яких:

- мотиваційний компонент, який передбачає позитивне ставлення майбутнього вчителя до здоров'язбережувальної діяльності;
- когнітивний та діяльнісний компоненти, що відображають готовність майбутнього вчителя до збереження та зміцнення здоров'я учнів;
- інформаційний, який вказує на сформовані знання про здоров'я та вплив на нього негативних факторів;
- технологічний, що забезпечує практичне застосування здоров'язберігальних знань і вмінь, накопичення власного досвіду, а також упровадження здоров'язбережувальних технологій;
- рефлексивний компонент, що полягає в умінні виконувати здоров'язбережувальну діяльність, визначати її оптимальні прийоми, форми та методи застосування.

Нами запропоновано змістові характеристики здоров'язбережувальної компетентності майбутніх педагогів, вивчення яких, за нашим переконанням, сприяє більш глибокому розумінню здоров'язбережувальних знань, умінь і навичок майбутніх учителів фізичної культури. На нашу думку, формування у студентів спрямованості мислення на збереження й зміцнення здоров'я – невід'ємний компонент здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців.

Здоров'язбережувальна діяльність студента педагогічного ЗВО, з одного боку, є такою, що пронизує усі аспекти освітнього процесу і полягає в постійному моніторингові й тактичному коригуванні поведінки, діяльності та варіативності умов, з іншого, – вона є конкретною, технологічною за своєю природою, тому може виявлятися, діагностуватися й оцінюватися за конкретними критеріями й показниками.

Ми проаналізували праці вітчизняних та зарубіжних науковців, стосовно питань валеологічної та здоров'язбережувальної компетентності особистості, дослідили шляхи їх діагностики, вивчили методи застосування для підготовки майбутнього фахівця педагогічної галузі та виокремили такі критерії оцінювання набутої здоров'язбережувальної компетентності:

- аксіологічний (виявляється в усвідомленні здоров'я, як вищої цінності людини, формує конкретну мотивацію на забезпечення рухового режиму дня та чіткі переконання в

необхідності вести здоровий спосіб життя, який дозволить досягти намічених цілей, використовувати розумові здібності і фізичні можливості в повній мірі);

- гносеологічний (пов'язаний з вивчення різних методик з оздоровлення і зміцнення організму, озброєння необхідними для процесу здоров'язбереження знаннями і уміннями);

- технологічний (наявність знань, навичок, прийомів і технік вирішення валеологічних задач щодо себе та учнів);

- креативний (формування творчої активності, здатності приймати нестандартні рішення у загрозовій для здоров'я ситуації);

- рефлексивний (здатність самомоніторингу і препарування валеологічних технологій під особистісні потреби);

- інтегративний (готовність комплексно й нерозривно застосовувати професійні компетентності, представлені у вище перелічених критеріях). Таким чином, отримані показники здоров'язбережувальної компетентності під час діагностування показали результати, що мають бути вербалізовані в кількісних даних після опрацювання вихідних результатів на різних стадіях формувального експерименту, повинні корелювати з критеріями і порівнюватися з ідеальними очікуваними результатами.

В рамках предмету нашого дослідження, під час педагогічного експерименту доцільніше застосовувати критерії, які характерні для абітурієнтів – контингенту, що ще не увійшов свідомо у самостійну освітньо-професійну діяльність і перебуває на проміжному рівні соціалізації. У цьому плані цінними видаються критерії, які стосуються фізичних та психологічних особливостей учнів, діагностика яких може дати початковий матеріал для дослідження.

Так чином, аксіологічний критерій визначається ступенем інтеріоризації гігієнічних, санітарних та валеокультурних знань, принципів та цінностей. Прогностично студенти педагогічних ЗВО факультетів фізичного виховання у більшості проявляють незацікавленість до гуманітарних предметів, що містять валеологічні знання; проте такі студенти виявляють високий рівень зацікавленості в заняттях ігровими видами спорту, приділяють достатню увагу власному фізичному розвитку.

Показники гносеологічного компоненту – це рівень комунікації в рамках теоретичної валеологічної діяльності, міжсуб'єктної інтерактивності та відповідальне, безпечне ставлення до себе й інших, при роботі зі спортивними снарядами, виконані вправ, нормативів з фізичного виховання. Моніторинг викладачем такої діяльності та вербального вияву валеологічних тем свідчить про рівень засвоєння валеокультурних цінностей (від уявлень і знань – до переконань і потреб).

Технологічний критерій – це володіння практичним інструментарієм на базі знань. З одного боку, це вміння діагностувати, рефлексувати, прогнозувати й оцінювати валеологічні проблеми й завдання, що виникають у навчальній, побутовій та виробничій діяльності, а з іншого, – коригувати, регулювати, видозмінювати власну діяльність з метою покращення здоров'я або уникнення деструктивних факторів, а також вміння застосовувати спеціальні вміння, навички, техніки та технології задля здоров'язбереження та покращення або попередження негативних факторів.

Отже, ми позитивно оцінюємо допустимий, високий та оптимальний рівні сформованості здоров'язбережувальної компетентності. При цьому показниками сформованості виступають швидкість і рефлексивність прийняття валеологічно правильних рішень, які можуть фіксуватися педагогом й бути оціненими. Це здійснення саморегуляції, взаємодопомоги, енергозберігаюча поведінка тощо на заняттях практичної спрямованості (фізичне виховання, усі види виробничих практик, спортивно-масова участь тощо).

Рефлексивний критерій полягає в наявності особливого валеологічного практично орієнтованого мислення, в здатності студента приймати рішення і виконувати ментальні дії в режимі набутих навичок й дефіциту часу. Показники достатнього і високого рівня здоров'язбережувальної компетентності за цим критерієм – невіддільність власне здоров'язбережувальної, професійної виробничої й повсякденної діяльності й чіткого операціонального арсеналу. На нашу думку, вимірювання й оцінювання за цим критерієм найдоцільніше на констатувальному етапі експерименту, а також за результатами теоретико-практичної проблемно-пошукової роботи.

Креативний критерій – характеризується цілісністю вияву усіх компонентів компетентності, які одноаспектно діагностуються за іншими критеріями. Це відносно самостійний, але найбільш резюмувальний критерій, в якому засотосовується найкращий метод реєстрації результатів – педагогічне спостереження та самоспостереження (відстежування рівня напруги й власних енергозатрат). Діагностика рівня готовності інтегровано включає показники, застосовні при оцінюванні здоров'язберігальної компетентності за іншими критеріями.

Показник рівня сформованості здоров'язбережувальної компетентності повинен оцінюватися після закінчення ЗВО при роботі з учнями в загальноосвітніх закладах. У рамках навчання доцільно за п'ятибальною шкалою оцінювати здатність студента мобілізуватися, самоорганізовуватися, оптимально витратити фізичні та психічні ресурси, дотримуватися часових регламентів та нормативів під час навантажень, дотримуватися техніки безпеки. Швидкість, правильність і доцільність прийнятих рішень чи дій свідчать про глибину засвоєння здоров'язбережувальної компетентності. Задля оцінювання цього критерію виступають оригінальні професійні рішення при умові збереження особистих ресурсів, раціоналізація ключових етапів вирішуваного професійного завдання, наявність імпровізації і творчої інтуїції, які дозволяють підвищити продуктивність праці і максимально зберегти енергетичні, фізичні, психічні ресурси.

Досвід спостереження за навчальною діяльністю студентів факультету фізичного виховання ПНПУ імені В. Г. Короленка показав, що найкращими методами отримання педагогічних даних за цим критерієм виступають: а) самооцінка процесу і результатів діяльності; б) результати вирішення спеціально поставлених валеологічних завдань; в) манера, стиль, відсутність напруженості при виконанні типових для майбутнього учителя фізичної культури завдань, які пов'язані з потребою в підвищеній зосередженості, напрузі, затраті енергії та часу.

На експериментальному етапі в рамках даного дослідження нами було розроблено прогностичну схему рівнів набуття здоров'язбережувальної компетентності. На основі проведення власних спостережень ми пропонуємо розглядати здоров'язбережувальну компетентність, як інтегративну якість особистості майбутнього фахівця фізичної культури, що має складну системну організацію і становить взаємодію дидактичного, подієвого, проблемного та індивідуального підходів, про сформованість яких свідчить здатність майбутнього вчителя фізичної культури до збереження фізичного, психічного, соціального та духовного здоров'я учнів.

Ми рекомендуємо використовувати різні підходи до здоров'язбереження:

- дидактичний, коли більше уваги приділяється робочим програмам, направлених на формування та збереження здоров'я, навчальній дисципліні – фізичній культурі, заняттям у спортивних секціях;

- подієвий, коли велика увага приділяється виховним заходам на тему здоров'я і мотивації на здоровий спосіб життя;

- проблемний, коли всі зусилля направлені на вирішення конкретних завдань по здоров'язбереженню: достатній руховий режим, раціональне харчування, профілактика перевтоми;

- індивідуальний, коли враховуються потреби кожного студента, концентрація уваги на індивідуальних особливостях студентів.

При підготовці фахівців фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах ми пропонуємо зробити орієнтації:

- створення освітнього здоров'язбережувального середовища, що стимулює фізичну активність особистості;

- вироблення якісно нової особистості, що усвідомлює значення збереження фізично здорової та інтелектуальної індивідуальності на всіх етапах навчання;

- інтенсивне включення механізмів фізичного виховання до занять різної спрямованості за вподобаннями дітей;

- організація навчально-виховного процесу з урахуванням його психологічного та фізіологічного впливу на організм учня;

- корекція порушень соматичного здоров'я з використанням комплексу оздоровчих і медичних заходів;

- медико-педагогічний моніторинг стану здоров'я, фізичного та психічного розвитку дітей;

- контроль за дотриманням санітарно-гігієнічних норм організації навчально-виховного процесу, нормування навчального навантаження і профілактика стомлюваності учнів;

- розробка та реалізація оздоровчих програм з формування культури здоров'я та профілактики шкідливих звичок;

- організація збалансованості харчування учнів в навчально-виховних закладах;

- формування стійкості до асоціальних впливів щодо виникнення шкідливих звичок.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок.

Ми дійшли висновку, що сутність здоров'язбережувальної діяльності в навчальному закладі полягає в комплексній оцінці умов навчання і виховання, які дозволять зберегти та покращити стан здоров'я учнів, допоможуть сформувати більш високий рівень їхнього здоров'я, змотивують до здорового способу життя, будуть здійснювати моніторинг показників індивідуального здоров'я, прогнозувати можливі зміни здоров'я і проводити відповідні

психолого-педагогічні, корегувальні, реабілітаційні заходи з метою забезпечення успішної навчальної діяльності, підвищення ресурсів здоров'я та гарного фізичного та психологічного самопочуття.

Нами визначені показники здоров'язбережувальної компетентності майбутнього фахівця:

- розуміти значення «здоров'я», як загальнолюдської цінності;
- уявлення про здоровий спосіб життя та чинники, що впливають на здоров'я;
- уміння відстежувати позитивні і негативні зміни в стані власного здоров'я та здоров'я учнів;
- складати ефективну і дієву програму збереження та відновлення здоров'я учнів;
- створювати здоров'язбережувальне середовище в системі навчально-виховного процесу;
- володіння способами організації і реалізації програми з профілактики і здоров'язбереження;
- засвоїти соціальні і особисті здоров'язбережувальні технології.

На нашу думку, майбутній учитель фізичної культури – це особистість, яка вмотивовано здобуває кваліфікацію відповідно до певного освітньо-кваліфікаційного рівня в процесі спеціально організованої навчально-виховної діяльності в умовах впровадження сучасних здоров'язбережувальних технологій у вищих навчальних закладах для забезпечення в подальшій професійній діяльності здорового способу життя вихованців.

Здоров'язбережувальна компетентність передбачає не тільки медично-валеологічну інформативність, але й застосування набутих знань на практиці, володіння методиками зміцнення здоров'я і запобігання захворюванням. На нашу думку, формування у студентів спрямованості мислення на збереження й зміцнення здоров'я – невід'ємний компонент здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців.

Отже, значну роль у формуванні здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів фізичної культури відіграє набуття та вміння організувати здоров'язбережувальне середовище, вміти побудувати здоров'язберережувальну діяльність таким чином, щоб сформувати навички здорового способу життя; оновити фізкультурно-оздоровчу роботу інноваційними здоров'язбережувальними технологіями; постійно здійснювати моніторинг і динамічне спостереження за станом здоров'я дітей, знаходити методи зацікавлення і заохочення учнів до постійних занять фізичними вправами тощо.

Ми дійшли висновку, що професійна підготовка майбутнього вчителя фізичної культури у закладах вищої освіти фізкультурного профілю являє собою процес становлення здоров'язбережувальної особистості зі сформованою здоров'язбережувальною компетентністю, володіння професійними компетенціями, що виступають передумовою успішної майбутньої професійної діяльності у сучасних умовах. Її змістовою основою має стати особистісно-зорієнтована та компетентнісна освітні парадигми розвитку майбутніх професіоналів. Цей процес вимагає модернізації української професійно-педагогічної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до європейської системи підготовки зазначених фахівців.

Подальше наше дослідження буде спрямоване на визначення структури здоров'язбережувальної підготовки фахівця фізичної культури, обґрунтування організаційно-педагогічних умов та розробки методико-технологічного аспекту її формування в процесі природничонаукової підготовки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Андрющенко Т. К. Формування здоров'язбережувальної компетентності як соціально-педагогічна проблема. *Науковий вісник Волинського нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Педагогічні науки*. 2012. № 7. С. 123–127.
- Бабенко А. Л. Проблема інтеграції в теорії та практиці підготовки майбутніх учителів фізичної культури. *Імідж сучасного педагога*. 2007. № 1/2. С. 104–106.
- Білокур В. Є. Теоретико-методичне забезпечення фізичного виховання у вищих закладах освіти : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту : 24.00.02. Рівне, 2002. 18 с.
- Бобрицька В. І. Теоретичні і методичні основи формування здорового способу життя у майбутніх учителів у процесі вивчення природничих наук : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2006. 462 с.

- Ващенко О. Здоров'язберігальні технології в загальноосвітніх навчальних закладах. *Директор школи*. 2006. № 20. С. 12–15.
- Вільчковський Є. С. Професійна спрямованість підготовки фахівців з фізичного виховання. *Розвиток педагогічної і психологічної науки в Україні 1992-2002 рр.* : зб. наук. пр. Харків : ОВС, 2002. Ч. 1. С. 301–310.
- Гриньова М. В., Кононець Н. В., Дяченко-Богун М. М., Рибалко Л. М. Ресурсно-орієнтоване навчання студентів в умовах здоров'язбережувального освітнього середовища. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. Т. 72, № 4. С. 182–190.
- Данилко М. Т. Формування готовності до професійної діяльності майбутніх учителів фізичної культури : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту : 24.00.02. Луцьк, 2000. 19 с.
- Зданюк В. В. Підготовка вчителів фізичної культури до реалізації здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності : монографія. Кам'янець-Подільський : ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2013. 218 с.
- Інтеграція в європейський освітній простір: здобутки, проблеми, перспективи : монографія / за заг. ред. Ф. Г. Ващука. Ужгород : ЗакДУ, 2011. 560 с.
- Сущенко Л., Криштанович С. Д. Модель формування професійної компетентності як результат педагогічного моделювання розвитку майбутнього фахівця. *Освітні обрії*. 2021. № 53 (2). С. 83–85.
- Хоменко П. В. Природничонаукова підготовка фахівця фізичної культури : монографія. Полтава, 2012. 379 с.
- Хоменко П. В. Теоретичні і методичні основи природничо-наукової підготовки майбутніх фахівців фізичної культури у вищому педагогічному навчальному закладі : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Полтава, 2014. 587 с.
- Byshevets N. Express estimation of the user's working posture in learning process. *Journal of Education, Health and Sport*. 2017. № 7 (8). P. 1628–1641.

REFERENCES

- Andriushchenko, T. K. (2012). Formuvannia zdorov'iazberezhualnoi kompetentnosti yak sotsialno-pedahohichna problema [Formation of healthy and saving competence as a social and pedagogical problem]. *Naukovyi visnyk Volynskoho nats. un-tu im. Lesi Ukrainky. Pedagogichni nauky [Volyn National Scientific Bulletin. University named after Lesya Ukrainka. Pedagogical sciences]*, 7, 123-127 [in Ukrainian].
- Babenko, A. L. (2007). Problema intehratsii v teorii ta praktytsi pidhotovky maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury [The problem of integration in the theory and practice of training future teachers of physical culture]. *Imidzh suchasnoho pedahoha [Image of a modern teacher]*, 1/2, 104-106 [in Ukrainian].
- Bilokur, V. Ye. (2002). *Teoretyko-metodychne zabezpechennia fizychnoho vykhovannia u vyshchikh zakladakh osvity [Theoretical-methodical security of physical development in the greater foundations of education]*. (Extended abstract of PhD diss.). Rivne [in Ukrainian].
- Bobrytska, V. I. (2006). *Teoretychni i metodychni osnovy formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia u maibutnikh uchyteliv u protsesi vyvchennia pryrodnychkh nauk [Theoretical and methodical foundations for the formation of a healthy way of life by future teachers in the process of development of natural sciences]*. (D diss.). Kyiv [in Ukrainian].
- Byshevets, N. (2017). Express estimation of the user's working posture in learning process. *Journal of Education, Health and Sport*, 7 (8), 1628-1641.
- Danylo, M. T. (2000). *Formuvannia hotovnosti do profesiinoi dialnosti maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury [Formation of readiness for professional activity of future teachers of physical culture]*. (Extended abstract of PhD diss.). Lutsk [in Ukrainian].
- Hrynova, M. V., Kononets, N. V., Diachenko-Bohun, M. M., & Rybalko, L. M. (2019). Resursno-orientovane navchannia studentiv v umovakh zdorov'iazberezhualnoho osvitnoho seredovyshcha [Resource-oriented education of students in the minds of a healthy lighting environment]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia [Information technology and education]*, 72, 4, 182-190 [in Ukrainian].
- Khomenko, P. V. (2012). *Pryrodnychonaukova pidhotovka fakhivtsia fizychnoi kultury [Prirodnychonaukova training of fakhivtsya physical culture]*: monohrafiia. Poltava [in Ukrainian].
- Khomenko, P. V. (2014). *Teoretychni i metodychni osnovy pryrodnycho-naukovoї pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv fizychnoi kultury u vyshchomu pedahohichnomu navchalnomu zakladi [Theoretical and methodical foundations of natural and scientific training of future facsimiles in physical culture in the highest pedagogical background]*. (D diss.). Poltava [in Ukrainian].
- Sushchenko, L., & Kryshchanovych, S. D. (2021). Model formuvannia profesiinoi kompetentnosti yak rezultat pedahohichnoho modeliuвання rozvytku maibutnoho fakhivtsia [Model of the formation of professional competence as a result of pedagogical modeling of the development of a future profession]. *Osvitni obrii [Educational horizons]*, 53 (2), 83-85 [in Ukrainian].

- Vashchenko, O. (2006). Zdorov'iazberihalni tekhnolohii v zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh [Healthy yazberigalni tekhnolohii in zagalnosvitnih navchalnyh mortgages]. *Dyrektor shkoly [Director of the school]*, 20, 12-15 [in Ukrainian].
- Vashchuka, F. H. (Ed.). (2011). *Intehratsiia v yevropeyskyi osvitnii prostir: zdotuky, problemy, perspektyvy [Integration into the European illuminating space: benefits, problems, prospects]: monohrafiia*. Uzhhorod: ZakDU [in Ukrainian].
- Vilchkovskiy, Ye. S. (2002). Profesiina spriamovanist pidhotovky fakhivtsiv z fizychnoho vykhovannia [Professional directing of the preparation of faculty for physical training]. In *Rozvytok pedahohichnoi i psykhohichnoi nauky v Ukraini 1992-2002 rr. [Development of pedagogical and psychological science in Ukraine 1992-2002 pp.]*: zb. nauk. pr. (P. 1, pp. 301-310). Kharkiv: OVS [in Ukrainian].
- Zdaniuk, V. V. (2013). *Pidhotovka vchyteliv fizychnoi kultury do realizatsii zdorov'iazberezhvalnykh tekhnolohii u profesiinii diialnosti [Training of teachers of physical culture before the implementation of health and safety technologies in professional activity]: monohrafiia*. Kam'ianets-Podilskyi: TOV NVP «Interservis» [in Ukrainian].

OLENA SOHOKON
OLEKSANDR DONETS

CRITERIA FOR HEALTH CARE COMPETENCE ASSESSING FOR THE SPECIALIST IN PHYSICAL EDUCATION

The author in the article analyzes the professional training of future physical culture specialists who need to learn pedagogical, health-forming, health-preserving technologies in order to support educational process scientifically and sustainably. In the conditions of the modern anthropocentric paradigm of education, students of higher education should make the educational process health preserving, and they should master their professional health-preserving competence, which is manifested in the awareness of the importance of health. Moreover, it is essential to maintain the constant promotion of the keeping and strengthening the students. Furthermore, it is important to use health health-saving technologies in the educational system while developing the skills of a physical culture specialist, their ability to organize and regulate health-saving activities in the educational institution.

In this study, criteria for evaluating the health-preserving competence of a physical culture specialist were developed. We determined the definition of health-preserving competence, which is considered as an integral, dynamic feature of the personality, which has a complex systemic organization and is characterized by the ability to organize one's health-preserving activities in such a way as to counteract influences, views and beliefs that contradict internal attitudes, to be able to adequately assess one's own behavior and the behavior of students, implement one's own health-preserving positions, based on personally perceived moral norms and principles.

In the article, we defined and analyzed the interrelated components of health-preserving competence: motivational, cognitive, activity, informational, technological and reflexive, which will ensure the readiness of the future physical culture specialist to preserve and strengthen the health of students, and most importantly, determine the optimal techniques, forms and methods of health care activities.

The experience of observing the educational activities of students of the Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko shows that the best methods of obtaining pedagogical knowledge for these components are: a) the results of solving specially set valeological tasks; b) the ability to analyze and self-assess the process and results of activity; c) lack of tension when performing tasks typical for a future physical culture teacher: manner, style, which are associated with the need for increased concentration, tension, expenditure of energy and time.

We recommend using different approaches to health care: didactic, event-based, problem-based, and individual, which will help create a health-care environment in educational institutions; will form healthy lifestyle skills; will improve physical culture and health work; will carry out monitoring and dynamic monitoring of children's health, etc. We have determined indicators of the health-preserving competence of the future specialist, which represent the process of becoming a health-preserving personality, the formation of professional competencies, which are a prerequisite for successful future professional activity in modern conditions. Its substantive basis should be person-oriented training and a competency-based educational paradigm for the development of future professionals.

This process requires the modernization of the Ukrainian professional and pedagogical training of future teachers of physical culture to the European system of training these specialists.

Key words: *integration system, health, health care competence, specialist, physical culture, physical education.*